

Sakspapir

Saksbehandlar	Arkiv	ArkivsakID
Kristin Moe	FA - K54, HistSak - 14/165	17/3126

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
23/2018	Formannskapet	PS	14.03.2018
18/2018	Kommunestyret	PS	21.03.2018

Handtering overvatn Holtermandsvegen

Vedlegg:

Multiconsult - beregninger Holtermandsvegen

Arealplankart - Frekhaug senter

Utløp overvassleidning Frekhaug senter

Saksopplysningar:

Bakgrunn

Meland kommune vart varsla om flaum i Holtermandsvegen 28.12.2017. Det har fleire gonger vore problem med flaum i same område, og kommunen har tidlegare gjort avbøtande tiltak for å betre forholda. Det har mellom anna blitt lagt ny dreinsleidning ut av området og avskjerande dreinsgrøfter har blitt oppgradert. Tiltaka har dessverre ikkje fungert etter intensjonen, noko flaumen jula 2017 viser. Meland kommune engasjerte difor Multiconsult i januar 2018 for å undersøkje nedbørsfeltet som Holtermandsvegen er ein del av. Multiconsult har utarbeidd eit notat som viser resultatet av undersøkingane i området og kva for tiltak som bør setjast inn. Tiltaka tar omsyn til situasjonen i dag, framtidig utbygging i nedbørsfeltet, samt auka nedbørsintensitet som følgje av klimaendringar.

Vurdering

Multiconsult har konkludert med at det vil vere behov for nye overvasstiltak i Holtermandsvegen. Eksisterande overvassleidning har ifølgje Multiconsult ikkje tilstrekkeleg kapasitet. Det er forventa at kostnadene vil komme på over to millionar kroner. Spørsmålet kommunen må ta standpunkt til, er kven som skal ta ansvar for å gjennomføre overvasstiltaka. Skal kommunen ta ansvaret for å handtere overvassproblematikken eller skal ein krevje at bebruarane i Holtermandsvegen eller andre aktørar må ta kostnadene.

Ansvaret for å handtere overvatn følgjer normalt eigarskap. Sjå mellom anna vannressursloven § 47 som fastslår at tiltakshaver kan bli ansvarleg, samt plan- og bygningsloven som fastslår at tiltakshaver, ansvarleg søker, nabo mv. kan bli ansvarleg.

Klimatilpasningsmeldinga (Meld. St. 33 (2012-2013) nyanserer ansvaret noko. Meldinga (s. 35) seier at eit grunnleggande prinsipp for arbeidet med klimatilpassinga er at «ansvaret for klimatilpassingen ligger til den aktøren som har ansvaret for en oppgave eller funksjon som blir berørt av klimaendringer. Det innebærer at alle i samfunnet har et ansvar for klimatilpassingen; den enkelte, husholdninger, private foretak og myndigheter».

NOU 2015: 16 Overvann i byer og tettsteder går enda lenger i å løfte ansvaret og meiner at staten og kommunen bør ha eit overordna ansvar for handtering av overvatn. Men utvalet påpeiker samtidig at ein betydeleg del av ansvaret for overvasshandtering også må liggje på grunneigarar og anleggseigarar. Utvalet meiner at den enkelte har eit særskilt ansvar for å handtere overvatn på sin eigedom. Samstundes må grunneigarar finna seg i å tola den naturlege avrenninga innanfor det avrenningsområdet som eigedomen er ein del av. Som ein konsekvens av dette meiner utvalet at det ligg til den enkelte å førebyggja skade. Det vart særskilt poengtert i den gamle vassdragsloven og i rettleiinga til den tidlegare byggtekniske forskrift § 15-10 første ledd at «Eieren av nedenforliggende eiendom må påregne vannets naturlige løp over sin grunn».

Som det går fram av drøftinga i avsnitta over er overvassproblematikk eit utfordrande tema, og det er ikkje klare reglar for kven som har ansvaret.

Bebuarane i Holtermandsvegen meiner at utbygging av Frekhaug senter og bygging av ny fylkesveg 564 har ført til meir overvatn og flaum i Holtermandsvegen. Bebruarane peiker også på at «manglende / ikke fungerende avløpssystem i og rundt Frekhaug senter inkludert avløpssystem for hovedveg» har ført til meir overvatn mot deira eigedomar.

På bakgrunn av den hydrologiske rapporten finn kommunen det sannsynleg at tidlegare utbygging i sentrumsområdet og bygging av ny fylkesveg har ført til meir overvatn mot Holtermandsvegen. Dette talar for at bebruarane i Holtermandsvegen ikkje skal vere ansvarleg for å handtere overvassproblematikken.

Hordaland fylkeskommune står som vegeigar av fylkesvegen og såleis ansvarleg for å sikre overvatn som følgje av den. Kommunen bør vurdere om ein skal undersøkje nærare om fylkesvegen har ført til meir overvatn mot Holtermandsvegen og såleis om fylkeskommunen skal ta deler av kostnadene med overvasshandteringa. Ei slik undersøking kan føre til manglande ansvars plassering, fordi det ofte er krevjande å vurdere kva som er årsak til overvassproblemet. NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder (side 43) seier om dette at «den konkrete årsaken for overvannsskader er vanskelig å identifisere, siden overvann skyldes både naturlige forhold (mye nedbør, topografiske forhold), og kollektivt påførte skader (utslipp av klimagasser, mange små utbygginger)». Manglande ansvars plassering kan føre til at overvass tiltak blir gløymd, nedprioritert eller feildimensjonert.

I sentrumsområdet er det planlagd utviding av Frekhaug senter. Det er i følge reguleringsplanen «Områderegulering for Frekhaug senter» planlagd utbygging av offentleg og privat tenesteyting og konsentrert småhusbebyggelse i deler av området som no er skog. Vedtatt plankart er vedlagt. Den planlagde utvidinga av Frekhaug senter vil føre til fleire tette flater som igjen vil føre til meir overvatn mot eksisterande busetnad i Holtermandsvegen. Skader som blir påført av ein utbyggjar som har økonomisk vinning i prosjekta bør ikkje bli dekt av kommunen sitt budsjett. Kommunen bør derfor vurdere om utbyggjar bør dekkje delar av kostnadene av overvasshandteringa. Også her må ein ta med i vurderinga at det kan føre til manglande ansvars plassering og konsekvensane av det.

Kommunen har i tillegg nyleg satt i gang eit prosjekt med å skifte ut leidningane i sentrumsområdet. Samtidig med at leidningane vert oppgradert vert det også lagt ny overvassleidning. Den nye overvassleidningen skal ha større kapasitet enn den gamle. Overvassleidning vil ha utløp i området over Holtermandsvegen, på same plass som dagens utløp. Sjå vedlagt kart som viser overvassleidningen i svart strek. Granelova § 2 seier at ingen må «ha, gjera eller setja i verk noko som urimeleg eller uturvande er til skade eller ulempe på graneieigedom». Kommunen står som tiltakshaver for prosjektet og er såleis ansvarleg for å sikre overvasshandtering også mot eksisterande busetnad.

Dei fleste område med etablert busetnad, infrastruktur, næringsverksemd etc. vart utvikla i ei tid med eit langt lågare kunnskapsnivå om mogelege overvassutfordringar, og dermed lågare krav til sikring. Husa i Holtermandsvegen 14-22 ligg svært flatt og husa er lite oppbygd over terrenget. Multiconsult viser i tillegg til at husa ligg i ein dalbotn med eit lukka bekkeløp gjennom området, noko som gjer området flaumutsett. Det var kommunen som i si tid godkjente bygging av einebustader i Holtermandsvegen. Eigedomane er plassert etter kommunen si tilvising. Det er i kommunen si interesse å vere opptatt av trygge bustadområde. Kommunen bør difor strekkje seg langt for å sikre eksisterande busetnad mot framtidige skader. Sjølv om kommunen ikkje kunne forutsjå klimautfordringane på den tida reguleringsplanen vart godkjent, er kommunen den profesjonelle part og må derfor ta eit stort ansvar.

Det er venta at episodar med kraftig nedbør vil auke vesentleg i intensitet og frekvens. Det betyr at utfordringane med overvatn blir større enn dei er i dag. Større kapasitet på overvassleidningen i sentrumsområdet, fleire tette flater og oftare store nedbørsmengder som følgje av klimaendringane vil føre til meir overvatn mot Holtermandsvegen.

Folkehelse
Miljø
Økonomi

Konklusjon

Som tidlegare nemnt er overvassproblematikken eit utfordrande tema og det fins lite juridisk teori og praksis på område, samt få nasjonale føringar for overvasshandtering. Det har difor vore vanskeleg å vurdere om kommunen har det fulle ansvaret for å handtere overvassproblematikken i Holtermandsvegen. Sjølv om kommunen bør vurdere om fylkeskommunen og framtidige utbyggjarar i sentrumsområdet bør ta deler av ansvaret, vil dette seinke prosessen med å få til ei løysning. Utviklinga tydar på at det blir kortare mellomrom mellom store nedbørsmengder og det er difor viktig å få til gode løysingar innan rimeleg tid. Kommunen har ikkje funne grunnlag for å sei at bebuarane i Holtermandsvegen skal vere ansvarleg for å handtere overvatn i Holtermandsvegen. Det er difor sterkt urimeleg dersom dei skal bli skadelidne på grunn av manglande ansvars plassering mellom ulike aktørar. Kommunen har tidlegare tatt ansvar for å handtere overvassproblema i Holtermandsvegen. Tiltaka som vart gjort den gong har ikkje vore tilstrekkeleg. Når det før ikkje er inngått eit samarbeid med andre aktørar vil det vere utfordrande å gjere dette no.

Som nemnt blir det i klimatilpasningsmeldinga (Meld. St. 33 (2012-2013), ss. 52-53) lagt eit særskilt ansvar for overvasshandtering til kommunane.

På bakgrunn av ovannemnde bør kommunen ta på seg ansvaret for å handtere overvassproblematikken i Holtermandsvegen. Kommunen bør sørgje for tiltak som løyser dei overvassutfordringane som vert venta. Grunneigarane er ansvarleg for at evt. takvatn som i dag er tilkopla avlaupsleidningar vert kopla på ny overvassleidning.

Multiconsult har antyda at legging av overvassrør vil ha ein kostnad på rundt 1,2 mill kr eks mva. I tillegg kjem kostnader med flaumveg gjennom GBNR 23/392, asfalt og tiltak for å hindre utgraving av myra. I tillegg kan det vere aktuelt å samtidig bytte ut eksisterande vass- og avlaupsleidningar i Holtermandsvegen. Estimert kostnad på alle tiltaka er mellom 2 og 2,5 mill kr eks mva. Rådmannen rår til at det vert oppretta eit eige prosjekt «Handtering overvatn Holtermandsvegen» med ei ramme på 2,5 mill kr eks mva, finansiert over investeringsbudsjettet for avlaupsanlegg.

Framlegg til vedtak:

«Kommunestyret godkjenner at det vert oppretta eit eige prosjekt «Handtering overvatn Holtermandsvegen» med ei ramme på 2,5 millionar eks mva, finansiert over investeringsbudsjettet for avlaupsanlegg.»

Formannskapet - 23/2018**FS - behandling:**

Sektorsjef teknisk Anny Bastesen orienterte.

Utsetjingsframlegget frå Anne Grete Eide, AP vart samrøystes vedteke.

FS - vedtak:

Saka blir utsett.

Ein må sjå på overvassproblematikken i Holtermandsvegen i ein større samanheng (Frekhaug senter, Frekhaug terminal, Langeland, Torvvegen, Paktarmyra).

Overvassproblematikken må vurderast i arbeidet med planlegging av nytt kryss på Frekhaug og vegen opp mot Sagstad.

Kommunestyret - 18/2018**KS - behandling:****KS - vedtak:**

Saka vert utsett.